

یادداشت رسیده

● سید اسماعیل طاهری

کاربردی
کمک آموزشی
کتاب‌های

نکاتی چند درباره‌ی

۱۸/۱۹۹۱۹۲

بهار و تابستان ۱۳۸۶

۹۸

سالیان درازی است که دفتر انتشارات کمک آموزشی در تولید کتاب‌های آموزشی، تنها به آموزش دروس تئوری چون: ریاضیات، فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی، زبان و ادبیات فارسی، زبان و ادبیات خارجی، زمین‌شناسی، تاریخ، جغرافیا، اقتصاد، اجتماعی، تعلیمات دینی و مانند آن توجه دارد. گرچه این ابتکار ارزنده است، اما علم و دانش در این محدوده‌ی خاص تئوری تعریف نمی‌شود، بلکه وادی‌های دیگری مثل: دانش عملی (کاربردی)، دانش هنری و نمایشی،

مهارت‌های فنی و حرفه‌ای، و به‌طور کلی کار توأم با دانش هم مطرح هستند. برای نمونه، به آموزش‌های رایانه (دانش تئوری + دانش کاربردی)، الکترونیک (تئوری + کاربردی)، مکانیک (دانش تئوری و کاربردی)، حسابداری (دانش + توانایی اجرای عملی) و ساختمان (علم محض + علم کاربردی) می‌توان اشاره کرد.

متأسفانه دفتر انتشارات کمک آموزشی، به آموزش‌های تکنسین-نیروی کار ماهر-توانا در اجرای علمی و عملی (یدی) که نیاز اصلی کشورهایی چون کشور ماست، اهمیت چندانی نمی‌دهد، در صورتی که در جامعه‌ی ما، توانایی اجرای عملی حرف اول را می‌زند.

البته در زمینه‌ی این‌گونه آموزش‌ها، دیگر نمی‌توان روال آموزش‌های تئوری را پی گرفت. مثلاً در زمینه‌ی آموزش نقاشی ساختمان، فقط حضور معلم مؤلف کفایت نمی‌کند، بلکه اجرای عملی و نحوه‌ی نقاشی ساختمان، باید توسط استادکار صاحب تجربه‌ی عملی، ثبت و ضبط گردد. و یا آثار آموزش‌های کاربردی خانه‌داری، سرویس و نگه‌داری اولیه‌ی خودرو، سرویس و نگه‌داری لوازم معمولی خانگی (چون: اجاق گاز، تلویزیون، رادیو، ماشین لباس‌شویی، جاروبرقی، اتو، کولر، یخچال، رایانه، مبلمان، چرخ خیاطی و دیگر لوازم خانگی) را می‌توان به‌همراه سی‌دی (که در جوف کتاب تعبیر شده است)، تدارک دید. از این‌ها فراتر، باید به دانش آموز، آموزش داده شود که چگونه می‌توان درآمد داشت و راه و روش درست هزینه کردن چیست. در واقع باید مهارت زندگی کردن را، با توجه به شرایط سنی نوازمان، دانش آموزان، دانشجویان، بزرگسالان علاوه بر نوشته، به‌صورت اجرا هم نمایش داد. باید فنون زیستن در دنیای کنونی را برای فراگیر تبیین کرد و بهینه‌زیستن را آموزش داد.

فن آموزشی و حرفه‌گرایی، خاص هنرجویان هنرستان‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش نیست (بگذریم از این که در همین چارچوب هم نواقص و ناکارایی زیاد است). اخیراً دفتر آموزش فنی و حرفه‌ای، دست به تألیف کتاب‌های کاربردی در شاخه‌های کاردانش زده‌اند که مشکل این دست از کتاب‌های کاربردی، عدم اشتها آن‌ها در بازار نیاز است که آن هم برمی‌گردد به نگرش‌های بسته‌ی مدیرانی که کتاب‌های تخصصی فنی و حرفه‌ای را، فقط مختص هنرجویان اشتغال به تحصیل در رشته‌های موردنظر می‌دانند.

در صورتی که عامه‌ی مردم که سواد خواندن و نوشتن دارند، نیاز مبرمی به این‌گونه کتاب‌های خودآموز دارند. انشالله که دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی سازمان پژوهش، آثار کاربردی را راحت‌تر در دست‌رس علاقه‌مندان و نیازمندان قرار دهد. به علاوه، از همه‌ی نیروهای کارآمد بهره بگیرد. زیرا چه‌بسا علاقه‌مندانی باشند که خود صاحب سبک آموزش عملی مناسبی باشند که موجب اتخاذ سمت‌وسوی بهینه‌تری در انتقال دانش تجربی شود.

آثار کاربردی برای دانش آموزان و جوانان جذابیت بیشتری دارند و موجب خلاقیت فردی آنان می‌شوند. برای انتقال دانش و فناوری هنوز دیر نیست و می‌شود در زمانی محدود، نارسایی‌های گذشته را جبران کرد. نسل کنونی، نسل صوتی و تصویری هستند. حتی آموزش‌های تئوری را هم باید با کمک گرفتن از صوت و تصویر به خواهان آن انتقال داد. دوره‌ی سردرگریان کتاب تئوری شدن دارد به سر می‌رسد. در صورت درک نکردن این موضوع بیش از نیمی از جوانان در نیمه‌راه تحصیل با گرایش‌های متنوع، محیط دبیرستان و دانشگاه را ترک خواهند کرد.

آثار کاربردی برای دانش آموزان و جوانان جذابیت بیشتری دارند و موجب خلاقیت فردی آنان می‌شوند